

Ελευθεροτυπία

Νάρκες, απόγνωση και φυτείες παπαρούνας	
συνέντευξη της Άννας ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ στη Μαίρη Πίνη	11. 11. 2002

**Η Άννα Καραμάνου μαζί με τα μέλη μιας
10μελούς οικογένειας στο κέντρο της
Καμπούλ**

**«Δεν είμαι αισιόδοξη ότι το Αφγανιστάν
μπορεί να κλείσει το χάσμα που το χωρίζει
από τις αναπτυγμένες χώρες. Υπάρχει μια
παράδοση βίας που θέλει πολλή δουλειά για
να εξαλειφθεί».**

Με την εκτίμηση αυτή της προέδρου της
Επιτροπής Δικαιωμάτων και Ισων Ευκαιριών του
Ευρωκοινοβουλίου Άννας Καραμάνου, άρχισε η
συνομιλία μας για την εμπειρία της από την

πρόσφατη επίσκεψή της στην Καμπούλ, όπου μετέβη μετέχοντας σε εξαμελή αντιπροσωπεία της Ευρωβουλής.

Συναντήσαμε την κ. Καραμάνου στο σπίτι της στην Αθήνα. Περιγράφοντας τη σημερινή κατάσταση στο Αφγανιστάν έκανε λόγο για ανυπαρξία ανθρωπίνων δικαιωμάτων κυρίως για τις γυναίκες, για μεγάλη διασπορά ναρκών στη χώρα, για αγώνα των κυβερνώντων, των εκπροσώπων των ανθρωπιστικών οργανώσεων, αλλά προπαντός των ίδιων των γυναικών να επιβιώσουν.

* Ποια ήταν η πρώτη σας εντύπωση;

«Οτι βρεθήκαμε σε μια τριτοκοσμική χώρα με πολύ χαμηλή ανάπτυξη κοινωνική και οικονομική. Οι εικόνες στους χωμάτινους δρόμους σε έπειθαν ότι θα υπάρξουν πολύ μεγάλες δυσκολίες για να αναπτυχθεί».

* Και οι άνθρωποι;

«Κατοικούν σε παραπήγματα, χωρίς μπάνιο. Τα δημόσια λουτρά και τα χαμάμ είναι κατεστραμμένα από τους Ταλιμπάν. Σήμερα η κυβέρνηση τα έκρινε διατηρητέα και τα αναπαλαιώνει με χρήματα του ΟΗΕ και των ανθρωπιστικών οργανώσεων, για να μπορεί να πλένεται ο κόσμος! Η αγορά και αυτή ήταν σε άθλια κατάσταση. Τα μόνα πράγματα που έβρισκες να αγοράσεις ήταν χαλιά και παραδοσιακά κοσμήματα. Μας έκανε επίσης εντύπωση ότι υπήρχαν πολλά ποδήλατα, το οποία όμως απαγορεύεται να χρησιμοποιήσουν γυναίκες. Η φτώχεια και η ανέχεια ήταν διάχυτες και το διαπιστώνει ο ξένος από τα παιδιά που τον πολιορκούν ζητιανεύοντας.

Οι γυναίκες συνεχίζουν να κυκλοφορούν με την μπούρκα, ελάχιστες είναι εκείνες που την πέταξαν. Όσες το έκαναν κατέχουν δημόσιες

θέσεις και την αντικατέστησαν με μαντίλα. Δεν τολμούν να βγάλουν ούτε τη μαντίλα, γιατί δέχονται απειλές για τη ζωή τους».

* Τι άλλο διακρίνει τη ζωή των γυναικών;

«Πολλά. Όπως ότι ένα μεγάλο ποσοστό των γυναικών πεθαίνουν κατά τη διάρκεια της γέννας λόγω της έλλειψης ιατρικής ή συγγενικής βοήθειας. Κάθε μισή ώρα πεθαίνει μία γυναίκα στη γέννα. Μόνο το 1% από αυτές έχουν την τύχη να περιθάλπεται από γιατρό, εμπειρικές μαίες ή συγγενείς. Το Αφγανιστάν σε θνησιμότητα του πληθυσμού, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, έρχεται δεύτερο, μετά τη Σιέρα Λεόνε. Τα μεγάλα θύματα είναι κυρίως οι γυναίκες και τα παιδιά».

* Ποια νομίζετε ότι είναι η γενεσιουργός αιτία;
Οι κακές υποδομές, το ανύπαρκτο σύστημα υγείας ή η Sharia;

«Τα στερεότυπα των κοινωνικών και πολιτισμικών αντιλήψεων στις οποίες έχει συμβάλει η Sharia (θρησκευτικός νόμος των φανατικών μουσουλμάνων, βάσει του οποίου η γυναίκα για να επισκεφθεί το γιατρό, όχι μόνο πρέπει να είναι παρών ο σύζυγός της, αλλά και να το εγκρίνει), είναι ο κύριος λόγος. Οι υπόλοιποι, αφορούν το σύστημα υγείας, τις υποδομές κ.ά. Σκεφθείτε πως για να διανύσεις 70 χλμ. χωματόδρομου απαιτούνται 6 ώρες! Ακόμα λοιπόν και αν συναινέσει ο σύζυγος να πάει στο γιατρό ή το νοσοκομείο η γυναίκα θα πεθάνει στο δρόμο».

* Μπορούμε να μιλήσουμε -σε τέτοια κατάσταση- για σύστημα υγείας;

«Βρίσκεται σε μαύρο χάλι. Δεν υπάρχουν νοσοκομεία. Η Καμπούλ έχει αυτά που φτιάχτηκαν από τις ανθρωπιστικές οργανώσεις του ΟΗΕ που δρούσαν όπως δρούσαν στη χώρα

και επί Ταλιμπάν, και όπως λειτουργούν σήμερα. Στις αγροτικές περιοχές δεν υπάρχει τίποτα. Με τη νέα κυβέρνηση στο Αφγανιστάν Σουηδοί και Ιταλοί έχουν αναλάβει τον τομέα υποδομών Υγείας».

* Το Αφγανιστάν μπήκε στο στόχαστρο, για να εκδιωχθούν οι Ταλιμπάν. Αυτό έχει επιτευχθεί;

«Όχι, είναι πανταχού παρόντες. Τολμούν και κυκλοφορούν όπως τους ξέρουμε. Εμφανίζονται και στην τηλεόραση με τους μουλάδες τους. Η νοοτροπία τους είναι απροκάλυπτα παρούσα. Ελέγχουν την επαρχία, δηλαδή πλέον της μισής χώρας».

* Δηλαδή δεν υπάρχει ασφάλεια;

«Ασφάλεια υπάρχει στην Καμπούλ. Εκτός πρωτεύουσας κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί για τίποτα. Εκτός αυτού στο Αφγανιστάν σε μεγάλες εκτάσεις έχουν διασπαρεί νάρκες για τις οποίες δεν υπάρχει κανένα ενδιαφέρον να περισυλλεγούν. Εκτός Καμπούλ, κουμάντο κάνουν τα καπετανάτα των φυλάρχων, παρά τις προσπάθειες των Γερμανών με βάση τη Συμφωνία της Βόννης να εκπαιδεύσουν τους αστυνομικούς. Μάλιστα οι ντόπιοι και ξένοι που εργάζονται σε διάφορες αποστολές ειρωνικά αποκαλούν τον Καρζάι όχι πρόεδρο της χώρας, αλλά δήμαρχο της Καμπούλ. Το Αφγανιστάν δεν είναι κράτος συγκροτημένο με κεντρική κυβέρνηση. Δεν ισχύουν οι νόμοι, δεν υπάρχει τάξη, δεν υπάρχει τίποτα».

* Πώς σας υποδέχθηκαν κυβέρνηση και απλός κόσμος;

«Πολύ καλά. Είχαμε επαφές σε όλα τα επίπεδα. Η πλέον συγκλονιστική επικοινωνία ήταν αυτή με τις γυναικείες οργανώσεις. Σε συγκέντρωση που διοργάνωσε το Φόρουμ των Γυναικών στην Μπάνια (πόλη όπου οι Ταλιμπάν κατέστρεψαν

τα αγάλματα του Βούδα), συνομιλήσαμε με γυναίκες από 13 χρόνων μέχρι και ηλικιωμένες. Φανταστείτε ότι ο μέσος όρος ζωής για άνδρες και γυναίκες είναι τα 47 χρόνια και θα καταλάβετε την ηλικιακή διαστρωμάτωση. Εκεί οι ίδιες οι γυναίκες πήραν το λόγο και προσπάθησαν να μιλήσουν».

* Τι να πουν;

«Τα πάντα. Πάθαμε σοκ όταν οι γυναίκες ομολόγησαν πως για πρώτη φορά στη ζωή τους μιλούσαν δημόσια. Ντρέπονταν. Εκρυσαν το πρόσωπό τους κάτω από τις μαντίλες, δεν μπορούσαν να προφέρουν το όνομά τους. Την κατάσταση "ξελάσπωσαν" οι 13άχρονες. Μία εξ αυτών, η Adella, είναι δασκάλα. Μας εξήγησε όμως ότι τη μισή μέρα πηγαίνει στο σχολείο για να μάθει γράμματα και την άλλη μισή διδάσκει τα πρωτάκια. Αυτό, γιατί δεν υπάρχει διδακτικό προσωπικό και ο αναλφαβητισμός μαστίζει εδώ και 20 χρόνια τη χώρα. Τα σχολεία είναι χωρισμένα σε αρρένων και θηλέων».

**Επιτρέπουν οι γονείς την εκπαίδευση των παιδιών τους;

«Τώρα πια ναι. Είναι η μεγάλη θετική αλλαγή που επικράτησε με την κυβέρνηση Καρζάι. Συναντήσαμε και ένα μικτό σχολείο στην Μπάνια, 400 χλμ. από την Καμπούλ. Το τραγικό, όμως, σε όλη αυτή την αλλαγή είναι ότι οι Ταλιμπάν, όχι μόνο είναι παρόντες και αμετανόητοι, αλλά γίνονται και επιθετικοί».

**Τι εννοείτε όταν λέτε επιθετικοί;

«Αντιδρούν στην εκπαίδευση των κοριτσιών. Τον περασμένο μήνα στους περίβολους των σχολείων θηλέων έριξαν στυλό με εκρηκτικά, με στόχο οι μαθήτριες να ακρωτηριαστούν ή και να χάσουν τη ζωή τους. Τις επιθέσεις υποκινούν τοπικοί μουλάδες, επειδή δεν θέλουν τη

μόρφωση των γυναικών».

****Τι σας ζήτησαν οι γυναίκες;**

«Ειρήνη, ειρήνη και όχι πόλεμο».

****Και τι κατήγγειλαν;**

«Οτι γίνονται εκβιασμοί σε βάρος τους. Οτι γίνονται αντικείμενα συναλλαγής για την επίλυση κτηματικών διαφορών».

****Δηλαδή;**

«Απάγονται από διάφορες κλίκες. Αυτό σημαίνει κακοποίηση, βιασμούς, καταναγκαστικούς γάμους κ.λπ. Επίσης, τα εγκλήματα τιμής υφίστανται. Μάθαμε πως για την επίλυση κτηματικών διαφορών, ανταλλάσσονται τα κορίτσια μεταξύ των αντίδικων οικογενειών και γίνονται καταναγκαστικά πολλοί γάμοι. Συμβαίνει, κορίτσια 13 χρόνων να παντρεύονται ηλικιωμένους, με αντάλλαγμα τη "συμβιβαστική" επίλυση της κτηματικής διαφοράς των οικογενειών τους. Εάν επιχειρήσουν να το σκάσουν από το σπίτι, φυλακίζονται με ποινές παραδειγματισμού. Ζήτησα τα ονόματα των γυναικών αυτών, ώστε να κάνω παρέμβαση για την αποφυλάκισή τους».

****Πώς είναι η οικονομία της χώρας;**

«Τραγική. Αρχίζει και πάλι η καλλιέργεια της παπαρούνας, στα παλαιά επίπεδα. Το 1999 η χώρα παρήγε 5.070 τόνους οπίου το χρόνο. Στη διάρκεια των βομβαρδισμών, η παραγωγή έπεσε στους 2.500 τόνους. Η μείωση αυτή τριπλασίασε τις τιμές, με αποτέλεσμα να "γλυκαθούν από το χρήμα". Σήμερα η παραγωγή έφτασε στους 3.700 τόνους. Η κυβέρνηση αδυνατεί να εφαρμόσει τους νόμους

και την τάξη, κυρίως στην επαρχία. Ετσι, ο έλεγχος των αγροτικών περιοχών είναι στα χέρια των μουλάδων και δεν τολμά κανείς να τους ελέγξει».

****Τι γνωρίζουν οι Αφγανοί για τον έξω κόσμο, πώς είναι τα ΜΜΕ;**

«Τίποτα. Διότι δεν έχουν μάθει να ενδιαφέρονται. Τώρα άρχισαν να ακούγονται κάποιες φωνές, αλλά και σχολές δημοσιογραφίας με ξένους δασκάλους, που εργάζονται στις αποστολές, ή με Αφγανούς της Διασποράς. Επισκεφθήκαμε μια τέτοια σχολή. Διδάσκει ένας Αφγανός που ζούσε επί χρόνια στη Γαλλία. Μεταξύ των φοιτητών υπάρχουν και οχτώ κοπέλες με πολύ καλές επιδόσεις, κυρίως στο χειρισμό της κάμερας».

****Φορούν μπούρκα;**

«Όχι, μαντίλι».

Copyright © 2001 Χ. Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.